

Liedjes van vroeger Bijlage bij Mijn weekblad

Het politieke cabaret

Jarenlang heb ik liedjes voor het politieke cabaret geschreven, in totaal zo'n 125. Sinds 1950 deed ik dat in dienst van de PvdA. Men heeft er het volgende over geschreven:

“Het cabaret was voor de partij een relatief goedkoop propagandamiddel waar een sterk enthousiasmerende werking van uit ging. In totaal werden een kleine 1500 optredens verzorgd door zo'n dertig cabaretgroepen. Met deze optredens werd ongeveer een kwart miljoen mensen bereikt.(..) Het cabaret bracht een politieke boodschap maar dat was niet de eenduidige boodschap van het partijbestuur. Uit de analyse van teksten over het ideaal van een verenigd Europa blijkt een kritische houding ten aanzien van de Verenigde Staten. De landelijke politici van de PvdA konden zich dat niet veroorloven.(..) Het cabaret koos steeds zelfstandig positie. Ze had hiermee grote betekenis als spreekbuis van de zwijgende meerderheid van de partijleden.

(Uit: Reinier Kramer en Marijke Meuwissen, *Spotlichtjes, politiek lekencabaret en de PvdA 1946 – 1962*, pag. 126)

Hun stelling kan ik illustreren met een paar van mijn teksten uit die tijd. Het wiegeliedje betrof de rassendiscriminatie in de VS.

Mijn Spaanse kameraad

Fel is de zon die de aarde verbrandt,
fel zijn de kleuren van 't Spaanse land.
Rood is de gloed die de avonden kleurt,
rood is het bloed waar mijn hart om treurt.
Luid klinkt het leven in de Spaanse straat,
luider nog klinkt het hart dat opstand slaat.
Strijd is hun leven tot vrijheid weer wint,
vrijheid en welvaart voor vrouw en kind.

Je hebt gedanst met de dood
en de haat is je brood,
jij mijn Spaanse kameraad.
Je hebt het salvo gehoord
dat je vriend heeft vermoord,
jij mijn Spaanse kameraad.
Want je vrijheid, je recht, je hoogste goed
zijn gesmoord in tranen en bloed.
Maar toch, je geestkracht houdt stand
en ik reik jou mijn hand,
jou mij Spaanse kameraad.

Een heel apart wiegeliedje

Als een kleine negerjongen naar zijn bed toe is gegaan
en zijn zwarte krullen rusten op het kussen
en hij huilt om alle dingen
hem door 't leven aangedaan,
zal zijn moeder met een wiegelied hem sussen.
Met gevouwen handen zit ze aan het bedje van haar kind
en ze neuriet tot haar jongen is gaan slapen,
't oude wiegeliedje van de aarde, zeeën, zon en wind
en de wolken in de lucht als witte schapen.
Want een kleine negerjongen,
door een lied in slaap gezongen,
kan vergeten wat de mens hem heeft misdaan.
Smaad en hoon hem toegescholden
worden in de droom vergolden,
maar zijn moedertje laat stilletjes een traan.

Maar een negerkind wordt ouder
en de tijd komt eenmaal aan,
dat geen moeder aan zijn bed meer zit te zingen,
en een scheldwoord niet zo licht meer
in de dromen kan vergaan
en zijn smart en leed het mooie gaan verdringen.
Als hij 's avonds van zijn werk komt
in het zwarte deel der tram,
want waar blanken zitten is 't voor hem verboden,
en hij voelt: de rijke weelde van dit land is niet voor hem,
weet hij zich als neger uit de kring gestoten.
En een grote negerjongen,
door geen lied in slaap gezongen,
balt zijn vuisten om wat men hem heeft misdaan.
Smaad en hoon hem toegekreten
worden niet zo gauw vergeten,
en eens zullen blanken voor hun rechter staan.

Tsjecho-Slowakije 1948

In Tsjecho-Slowakije heeft de stembus weer gesproken
Maar heeft men met de vrijheid nu voorgoed gebroken.
De schaduw van de sikkels en de hamers, log en traag,
Glijdt onafwendbaar verder over vrijheidlievend Praag.
In Tsjecho-Slowakije moet je heel voorzichtig praten.
Je kan er niet op Stalin schelden, zomaar op de straten.
Het beste is te zwijgen over alle politiek.
Je kunt alleen maar uigen voor zo'n kliek.
De dood van Masaryk heeft ons ontsteld
En Benesj moest ook wijken voor geweld.
Geen echte democraat kan leven in een staat
Waar recht en vrijheid worden neergeveld.

